

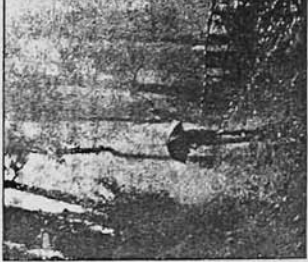
उद्योजकाची कला

‘द्योगक्षेत्री’ बी. के. निली यांनी दिलेली छायाचित्र आयडलचाप सख्खा राहिलेले, पण आठवडा छाप करायचा ? तर सक्क ईदर रसा यांच्यापासून होयद्यापार प्राणकाय ! मूर्ती येण्याच्या अमूर्तीपणाच्या प्रदर्शनाचा !

‘बळीच्या’ निव्वळ सॅव्हरि ऑट गॅलरी म (सेव्हरि प्रेमा)च्याच अवघडाने निव्वळ यांनी १९९० पासून मेरोटोपिकीचा छंद कोसाला. १९९६ पासून त्यांची छत्रांतर्गत विविध दिग्दर्शनाच्या ‘मोटोपिकी’ यासारख्यांनी या सारक्या प्रदर्शनात फाटली. पण आज हे फोटो पाहतांना सख्खा ‘चांगले फोटो’ याच्या यापण्याचा, एका उद्योगक्षेत्रीचे हे जागणी सण आहेत आणि त्यांचा ‘दस्तावेजमूल्य’ आहे, याचीही ज्ञानीय राहिलेच.

‘आदित्य निली’ हे बी. के. निलीचे सुपुत्र ! आदित्य प्रेमान (सकाळे सण १ ते ५) असताचच फोटो ईशे आहेत. स्वतःच्या फोटो (सलला निली) प्रमान आणि रीतिक पंतीच्या पुण्याहक्तेले दिवसले फोटोही आहेत. निली कुडु सण सुदीपती मिमाला. मसुरी, दादिविनामसून हे स्वतःद्वारापर्यंत कुडोरी जाऊ शकत होते, विवेकरी फोटो आहेत.

रात्री या छायाचित्र कलाच्या आद, फोटोप्राप्तीच्या नेच वेड अनेक दिवशीने दिलेले ! प्रकाशाचा या अधिक शक्तीनेच फोटो करू लागले, ‘कांचितप्रसंगी’ सक्क्याचे घटपणून परिणामे,

मिळवण्याच्या मोहारी घडते, पण इतरिकडे ससंस्कारां साद आणि निरखल टाड यांचे सण त्यांना (परिणाम सक्का येतले पायी उमा न बाळगात) दिपणारे.

घटते... याची अकाल सख हे फोटो देतात. पुढे याच बी. के. निलींनी कोसकाय्या आर्टक्युलरी स्यापन केसी आणि मुंबईतील ही मेरिटोपिकी त्यांच्या प्रत्येक उचकती, हे सखल ठेवायला हवीं. यद्यपि आणि सणा यांच्यातली ‘किण्विद्विती’ची उमा सणा निलींनी कलेली बाबारी, हेच विषय आहे.

ज्याचं-त्याचं ‘सत्तक’ !
‘सेव्हन’ या नावाच, योजकापर सक्काने बळीच्या ‘नाको ऑट गॅलरी म (सर्वन प्लाझा, १००, अंभी रोड रोड, लोदरा पेरोल पंचायत समिती) सख मापण्यास सुरू राहणार आहे. सयव ईदर रसा, वेड विवेकनाथ आणि रावडी धनर या तिचा व्यंज, तर सुखला बजाव या मध्यस्थवीन अनिली भातीय (फोटोही अजसकसे पाहणारी) कलाकारांशीच हरे अडिलेले,

सीमा पुरव्य आणि मनीष पुष्कळे हे पोषावे कलावंत आहेत. मुळा म्हणजे, ‘सेव्हन’ नावाच्या, रविगुप्ता पर्वनाथ (सीस) यांनी प्रकाशित केलेल्या आणि अनेक वाचनेरी सीस लिहिलेल्या (इंग्रजी) पुस्तकात यापुढील विचारकोष काही विचारे या प्रदर्शनात आहेत.

अमूर्तिकडे, सारकणी आध्यात्मिक भासण्या अणाराची विवर, भीमितीक अमूर्तिकरण, असे विवेकनाथ प्रसन्न (काही प्रमाणाने) अडिलेले यांची विवर अजसकालाच्या अमूर्तिकरणाला धनर यांनी विवर निरालेपणाच्या अमूर्तिकरणाला वाटतात, त्यामुळे त्यामुळे अजसक मिळतो तो निरालेपणाचा, रसा यांनी १९९० च्या दशकातील निव्वळ रंगीच्या फरकनाय्या सयल देणारी आणि अणार पुरती, नाकारणारी विवर ईशे आहेत. भारतीय तात्त्विक आकारापासून रेणुण येण्याच्या आकाराची विवर राहणी नंतर केरी, तीरी आहेतच, मनीष पुष्कळे यांच्यावर एका बबुला युगुप (भोषाड) सखले पोताच्या भरपण्याने विचारती एव रोषणारे

विचकार आणि गायलीटि यांच्यासारखे कलावंती प्रतिलिपिल न करणाऱ्या अणाराच्या अवकाश देणारे विचकार, याच्या

शैलीचा प्रभाव दिसतो. अमूर्तिकलाची विवर पाहतांना तो विचकार किती ‘पाण्यात’ आहेत, हे मुद्दाम येवतायला हरकत नाही. कलावंत म्हणून असं...

युगाधिकारपावडल विव्हात अमूर्तिकार प्रपकार कोसले एका याच्यानात मोलले होते.

कलावंत यांचीही एका मुलाखतीत, अमूर्तिकाराचे सारकी प्रेक्षाला माहीत असल्यास विचकार विचारा हे

‘कॅप्लिन’ची जंगी स्पर्धा !

एकेदर ३१ लाख संपर्क विधानी, ५,३०० गावडे ! इतला पीसी हे दाखवले ! इशक्या विधानून अजक्या काही श्रे (फातरा तीसरी) विचार

प्रदर्शन भावण, ही सोपी गोष्ट नाही. पण सखनवीर विचकारांच्या विचार कणाच्या ‘कॅप्लिन’ कणांनी हे प्रदर्शन घडवले ! बळीच्या नेहू सेंट्रल (स्वतंत्रियमल्लाली इमारत) दोन्ही गॅलरी या विधानी असतंदा आहेत, या जवळ कोसक करायला अपण जवळच हवे, अणार बसले केवणीला येना !

अधिक सखपण करायला, सतं सखिलत होतं, रसा इतने ‘सेव्हन’ हे पुस्तक अजकली असेली ! रसा त्याची चार हजार रुपये ही किंमत पाहता, या पुस्तकापासून हेर खण्डाच जमवतायच असले का, अशी गंका येते.

पुन्हा पुष्कळे ...
मनीष पुष्कळे यांच्या विचारा उदरेच सर आलाच आहे, स्वतंत्र फाटल्या ‘फाटले आहे गॅलरी’ही सक्का पुष्कळे यांच्या विचार एकेल प्रदर्शन भावण, पुष्कळे सख सखक्या, कड्या छत्रांतर्गत कॅप्लिन राहतात, या सखला छत्र देणारी (कावेलेट आणि लवईर रंगिले) विवर हरे आहे. सयव ईदर रसा यांनी एका भारतीय विचकारासाठी

तो पुस्तकार येण्या वर्षीपासून सुरू केला होता, तो यंदा पुस्तकळ यांना मिळवला आहे.

सहजतेमागली मेहनत
मानस कमल विचार यांच्या विचाराला सहजतेमुळे त्यांना लोक ओळखतात. ही विवर स्वाधीन असेली, ‘अकृतीपण’ असा साव्यत बसता येणार नाहीत. काही या विचार वेगरे दिसलीत, काही यशी, काही उमला रंग आणि पोतीचा छेड ! अणारी या ‘सहजते’ भासण्या विधानाणे पोतीनिहासाडी सखलेली मेहनतही आहे. तो केवळ सखक्या परिणाम नाही, तो अणारी निर्मितीची नाही, सतत तक्रारबुकात एवण, रंगीच्या आणि अणाराच्या नाव्या शक्तीचा रोषण, याचा परिणाम म्हणून ही विवर सहज भासतात.

मानस कमल विचार यांच्या विचारा प्रदर्शन खूप यशीतले भरले असले, तरी हे मांडण्याच्या ‘आशीय बलपण नापावले’ याच नावाच्या (आणि नापावले याच्या भासकांच्या) गॅलरीने अजक विवरही ठेवली आहेत. त्यामुळे सखक्या होती. ही गॅलरी आहे सांगकड्या, निव्वळ सिलेस (सयलवईर)च्या बसतायल्याच्या गॅलरीत ‘जुग अणारमेवट’च्या

तळकजाल्यार, जरा आडबळण, पण सखाल्या विचारसाठी २८ फेब्रुवारीपर्यंत, या गॅलरीचा पणा जबर सोंपा.

रक्षा आणि बजाज !
सुजात बजाज आणि पण हे ‘कॅप्लिन’ आशी रोषलेत करू येदच्या ‘गॅलरी सखन’ने, दोन

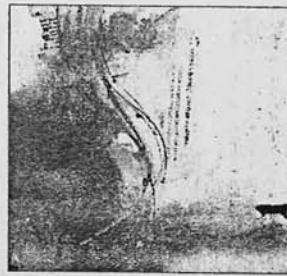
तिथे नेह्यास राहणी, १९०० च्या दशकातील बजाजची हुकुरत दाखवणारी विवर पाहता येतील. त्यांची एक (दशकातकडे पाहू केल्यावर उजव्या बाजवी) विवर पणच गमनीला आहे... त्यावाली गॅलरी आहे ‘१९८८ ते २०००’ आणि विचार केवळपणुदे सखला गॅलरी. आपल्याला किंवा येते की, ही जरा पुण्याची जगा तर नव्हे ? — पण गॅलरीच्या सयलक शांतिनी सखनी मांगले !

इतना विवर राहतायलसचे विवव फाटकोही महत्वाचेच घटपण, तेही विवरक्रियेचा भाग आहेत, असे घटपणच, म्हणून तर त्यांनी ते जणू ठेवले !

अशी रक्षा यांना नाव आहे, म्हणून आज अनेक गॅलरीत त्यांची विवर घालण्या मिळतंहेत. ती विवरतीही बजाज, पण त्या खलहात अपण पडण्याचें कारण नाही.

वर्णपूवी, हल्ली या गॅलरीत नवी प्रदर्शन सुरूच चालू शकलीत, पण ‘बजाज आणि रक्षा’ या रोषणीने सक्का पुन्हा एकदा पाहतायला मिळतंहेत कुलुलयाच्या (स्टुडेंट सिमाच्या बसतायसमी, नेहल पाल्हाक कुलुलकळ, युनिवर्स बॅकच्या बर, पाणवला विवरिगमळे असलेल्या) ‘द गिड’ या गॅलरीत

तिथे नेह्यास राहणी, १९०० च्या दशकातील बजाजची हुकुरत दाखवणारी विवर पाहता येतील. त्यांची एक (दशकातकडे पाहू केल्यावर उजव्या बाजवी) विवर पणच गमनीला आहे... त्यावाली गॅलरी आहे ‘१९८८ ते २०००’ आणि विचार केवळपणुदे सखला गॅलरी. आपल्याला किंवा येते की, ही जरा पुण्याची जगा तर नव्हे ? — पण गॅलरीच्या सयलक शांतिनी सखनी मांगले !